

Instytut Pamięci Narodowej - Kielce

<https://kielce.ipn.gov.pl/kielce/aktualnosci/199134,Dyskusja-Wokol-niemieckiej-zbrodni-na-rodzinie-Ulmow-z-Markow-ej-oraz-pomocy-swia.html>
06.05.2024, 08:04

Dyskusja: Wokół niemieckiej zbrodni na rodzinie Ulmów z Markowej oraz pomocy świadczonej Żydom przez Polaków. Spojrzenie z różnych perspektyw

Spotkanie odbyło się 25 marca 2024 r. w Centrum Edukacyjnym Instytutu Pamięci Narodowej „Przystanek Historia” w Kielcach. Zostało ono zorganizowane w ramach obchodów Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką.

W dyskusji wzięli udział:

- dr Mateusz Szpytma - zastępca prezesa Instytutu Pamięi Narodowej
- dr Ryszard Śmietanka-Kruszelnicki - Referat Badań Historycznych Delegatury IPN w Kielcach
- dr Tomasz Domański - koordynator Centralnego Projektu Badawczego IPN „Dzieje Żydów w Polsce i stosunki polsko-żydowskie w latach 1917-1990”

Prowadzenie:

- dr Marzena Grosicka - kierownik Referatu Badań Historycznych Delegatury IPN w Kielcach

Wśród publiczności nie zabrakło również gości honorowych. Obecni byli członkowie rodzin osób, które pomagały Żydom w czasie II wojny światowej oraz odznaczonych tytułem Sprawiedliwych wśród Narodów Świata z województwa świętokrzyskiego, którzy dzielili się

z zebranymi historiami swoich krewnych.

24 marca 1944 r. niemieckie formacje policyjne złożone z żandarmów i policji granatowej z Łańcuta przybyły do zabudowań rodziny Józefa i Wiktorii Ulmów zamieszkujących we wsi Markowa w ówczesnym dystrykcie krakowskim. Powodem najścia był fakt ukrywania przez Ulmów ośmiorga Żydów: Saula Goldmana z Łańcuta wraz z czterema synami o imionach Baruch, Joachim, Mechel i Mojżesz oraz dwóch ich krewnych z domu Goldman – Gołdy Grünfeld i jej siostry Lei Didner z córką Reszlą.

Za te szlachetne czyny, w myśl niemieckiego „prawa okupacyjnego” Józef i Wiktorja, która była w zaawansowanej ciąży wraz ze swoimi dziećmi: Stanisławą, Barbarą, Władysławem, Franciszkiem, Antonim i Marią zostali przez żandarmów rozstrzelani. Ten sam okrutny los dotknął ukrywanych przez nich Żydów. W 2023 roku Ulmowie zostali ogłoszeni błogosławionymi Kościoła katolickiego.

Tragiczne wydarzenia w Markowej dają asumpt do szerszych rozważań naukowych na temat niemieckich zbrodni a także pomocy świadczonej Żydom przez Polaków w czasie okupacji. W trakcie dyskusji poruszone zostaną zagadnienia dotyczące możliwości i okoliczności udzielania pomocy na przykładzie jednej rodziny (Ulmowie), miejscowości (Garbatka, Markowa), by następnie przedstawić te fakty na tle sytuacji okupowanych ziem polskich oraz działań ratowniczych podejmowanych przez polski rząd na uchodźstwie na arenie międzynarodowej. W dyskusji omówione zostaną również wyzwania i problemy towarzyszące naukowemu pisarstwu o pomocy.